

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора економічних наук, професора
Червінської Любові Петрівни

на дисертаційну роботу Антоненко Надії Василівни на тему:
«Формування мотиваційної стратегії організації праці авторемонтного персоналу підприємства в контексті корпоративної соціальної відповідальності», яка представлена до захисту на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 — економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)

1. Актуальність теми дисертації

Сучасна зміна управлінської парадигми вимагає від управлінців створення нових форм і способів поєднання визначальних ознак ефективного управління підприємством. Стратегічне мотивування персоналу стає однією з умов стратегічного розвитку підприємств, підвищення його конкурентоспроможності та забезпечення цільової результативності. Задля створення умов для підвищення стратегічної активності персоналу розробка новітніх мотиваційних стратегій дає змогу знайти резерви збільшення оплати праці робітників за рахунок створення мотиваційного середовища, що узгоджує інтереси працівників і роботодавців відповідно до вимог корпоративної соціальної відповідальності.

Низький рівень мотиваційних факторів, що діють на автотранспортних підприємствах, актуалізує необхідність поглиблення теоретичних і методичних положень, а також розроблення практичних рекомендацій щодо формування мотиваційної стратегії організації праці авторемонтного персоналу підприємства.

В зв'язку з вищезазначеним, актуальність теми дисертаційного дослідження не викликає сумнівів.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційну роботу виконано згідно з планами науково-дослідних робіт Національного транспортного університету за темами:

- “Організаційно-економічні важелі розвитку автотранспортних підприємств” (номер державної реєстрації 0110U006954, 2011 р.), у межах якої автором розроблені науково-методичні основи формування оптимальної мотиваційної стратегії виробничого персоналу автотранспортних підприємств;

- “Фінансове та обліково-аналітичне забезпечення розвитку підприємств автотранспорту та дорожнього господарства” (номер державної реєстрації 0116U007238, 2019 р.), в межах якої автором розроблені методичні основи реформування соціально-трудових відносин у трудових колективах;

- “Фінансово-аналітичне забезпечення інноваційної діяльності підприємств дорожньо-транспортного комплексу в контексті цифрових трансформацій” (номер державної реєстрації 0119U103869, 2020 р.), у межах якої автором запропоновано механізм побудови ефективної мотиваційної стратегії для працівників транспортного комплексу.

3. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та результатів дисертації

Наукові положення, висновки та рекомендації, що містяться у дисертації, в достатній мірі обґрунтовані. Виконане дослідження свідчить про глибоку обізнаність дисертанта з науковими працями, в яких досліджується проблематика створення мотиваційного середовища організації праці персоналу підприємств.

Авторка використала широкий арсенал сучасних методів дослідження: системного аналізу і синтезу, методів економіко-статистичного аналізу, методів економіко-математичного моделювання, а саме теорії масового обслуговування, методів нечіткої логіки для малої вибірки, а також абстрактно-логічний метод. Варто відмітити вміння Антоненко Н.В. працювати з сучасними інформаційними продуктами для оцінювання ефективності

мотиваційної стратегії організації роботи авторемонтного персоналу підприємства та представлення його результатів.

Кваліфіковане використання сучасних методів дозволило Надії Василівні зробити особистий внесок в удосконалення та подальший розвиток теоретико-методичних положень з формування ефективної мотиваційної стратегії організації праці авторемонтного персоналу підприємств, довести рекомендації та пропозиції до рівня їх практичного використання у діяльності підприємств автотранспорту.

Логічна структура дисертаційної роботи визначається її метою та завданнями.

Розкриття економічної сутності об'єкта дослідження та ґрунтовний аналіз теоретичних аспектів розробки мотиваційної стратегії підприємств дозволило авторці визначити фактори, що впливають на формування мотиваційної стратегії організації праці авторемонтного персоналу підприємства (С.103), а також розробити концепцію формування ефективної стратегії організації праці виробничого персоналу підприємства автотранспорту, а саме, визначити: мету, етапи і складові мотиваційної стратегії (С. 105); сформувати механізм вибору раціональної мотиваційної стратегії організації роботи авторемонтного персоналу, який ґрунтується на системному підході до визначення раціональних форм організації праці авторемонтних персоналу автотранспортних підприємств, адекватних формам організації виробництва технічних обслуговувань і поточного ремонту автомобілів (С. 131-143).

Отримані авторкою наукові результати мають достатній ступінь обґрунтованості, що підтверджується опрацюванням великого обсягу статистичної інформації Державної служби статистики України та фінансової звітності дев'ятнадцяти транспортних підприємств з дотриманням широкої географії (м. Київ, м. Дрогобич, м. Кропивницький, м. Дніпро, м. Львів, м. Дубляни Львівської обл., Рівненська обл., м.Одеса, м.Луцьк, Ів-Франківська обл., м. Харків). Статистичні дані опрацьованої авторкою власноруч з

використанням сучасних програмних продуктів, а саме, за допомогою моделей Fuzzy Logic в середовищі MATLAB

Висновки та рекомендації проведеного дослідження було апробовано та використано у роботі автотранспортних підприємств, що підтверджується відповідними довідками про впровадження (С. 239-242).

У дисертації одержано та обґрунтовано наукові положення, які характеризуються новизною та винесено на захист. Основні положення дисертаційної роботи, що визначають її наукову новизну, на погляд опонента, полягають у такому:

– обґрунтовано стратегічний підхід до формування ефективної мотиваційної стратегії організації праці ремонтно-обслуговуючого персоналу (с. 98-116), що відповідає меті та завданням дисертаційної роботи. Економічний зміст розробленої методики формування мотиваційної стратегії організації праці авторемонтного персоналу підприємства полягає у визначенні місця мотиваційної стратегії в системі функціональних стратегій підприємства (С. 58); розробці концепції формування ефективної стратегії організації праці ремонтно-обслуговуючого персоналу (С.105); виборі раціональних форм організації праці авторемонтного персоналу підприємств автотранспорту, адекватних формам організації виробництва технічного обслуговування і поточного ремонту автомобілів (С. 131- 143); проведенні оцінювання ефективності мотиваційної стратегії організації праці авторемонтного персоналу в контексті узгодження інтересів роботодавців і найманих працівників (С.143-170);

– за результатами дослідження побудовані організаційні моделі праці персоналу ремонтних служб підприємств автотранспорту, які дозволяють за рахунок використання багатоваріантної системи пошуку оптимального варіанту на основі ключових параметрів моделі надати рекомендації щодо вибору форми організації праці авторемонтного персоналу підприємства, яка дозволяє роботодавцям отримати резерви для покриття додаткових витрат на робочу силу (С.118-131);

– запропоновані кількісні показники, що характеризують рівень корпоративної соціальної відповідальності як зі сторони працівників, так із боку роботодавців, які дозволяють запровадити механізм регулювання соціально-трудових відносин, що базуються на відповідальності двох груп стейкхолдерів (табл. 2.6, С. 113 і табл.2.7, С.114);

– дістав подальшого розвитку понятійно-категоріальний апарат стратегічного управління і системи соціально-трудових відносин, а саме: уточнено сутність понять «корпоративна соціальна відповідальність» (С. 57); «мотиваційна стратегія організації роботи працівників» (С. 58); розширено методичний інструментарій формування концепції мотиваційної стратегії організації праці персоналу підприємств (С. 104-107);

– удосконалено механізм побудови ефективної мотиваційної системи для працівників підприємств автотранспорту, який враховує резерви підприємства щодо підвищення зарплати працівникам на підставі визначення вербальних оцінок ефективності мотиваційної стратегії організації праці персоналу підприємства (С. 112-114);

– у результаті формалізації задачі вибору раціональних форм організації праці ремонтно-обслуговуючого персоналу й побудови імітаційної моделі функціонування технічної служби підприємства автотранспорту за допомогою математичного апарату модернізованих мереж Петрі авторкою визначено раціональну, для конкретних умов роботи підприємства, форму організації праці авторемонтного персоналу (табл. 3.3, С.142), що є основним елементом ефективної мотиваційної стратегії організації роботи авторемонтного персоналу;

– оцінювання ефективності мотиваційної стратегії організації роботи авторемонтного персоналу запропоновано здійснювати за допомогою моделей нечіткої логіки MATLAB Fuzzy Logic за двома (базова модель) і трьома (вдосконалена модель) числовими критеріями, тобто, отримано інструмент для якісного оцінювання ефективності мотиваційної стратегії на основі вербальних (нечислових) оцінок (С.143-170).

4. Оцінка змісту дисертації та її завершеності

Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Повний обсяг дисертації становить 246 сторінок друкованого тексту, з них 181 сторінка основного тексту. Матеріали дисертації містять 20 таблиць і 64 рисунки. Список використаних джерел налічує 139 найменувань на 14 сторінках, 6 додатків займають 48 сторінок.

Зміст розкриває тему дисертації, відображає послідовність досягнення мети та вирішення завдань дослідження. Структура роботи логічна, викладення матеріалу послідовне, висновки і рекомендації ґрунтуються на результатах досліджень авторки.

Оформлення відповідає чинним вимогам. Дисертація написана діловою українською мовою та характеризується сучасним науковим стилем подачі матеріалу. Представлена дисертаційна робота є цілісною та завершеною.

5. Повнота викладу основних результатів дисертації в опублікованих працях

У відкритому друку за темою дисертації опубліковано в 28 наукових працях загальним обсягом 3,79 друк. арк., у тому числі в 10 статтях у наукових фахових виданнях України, з яких всі – одноосібні; 2 статтях – у науково-періодичних виданнях інших держав (Болгарія, Італія), а також у 16 публікаціях апробаційного характеру загальним обсягом 1,5 друк. арк., з яких всі – одноосібні.

В опублікованих працях здобувачкою повно відображено сутність отриманих результатів виконаного дослідження. З огляду на це апробацію результатів дисертаційної роботи слід вважати достатньою.

6. Відповідність змісту автореферату основним положенням дисертації

Автореферат розкриває основні положення проведеного дослідження, отримані наукові результати, висновки та пропозиції. Структура, зміст, основні положення, результати і зміст автореферату та дисертації Антоненко Надії Василівни ідентичні. За обсягом, структурою та оформленням автореферат відповідає існуючим вимогам МОН України.

7. Практичне значення одержаних результатів

Отримані в процесі дисертаційного дослідження наукові результати мають практичну цінність та заслуговують на використання при обґрунтуванні заходів щодо розробки мотиваційної стратегії організації роботи авторемонтного персоналу підприємства.

Практична цінність отриманих результатів підтверджується впровадженням їх у діяльність транспортних підприємств:

- для ПП «Мережа-Авто» використано методику оцінки рівня соціальної відповідальності та програмний продукт для автоматизації розрахунку відповідних показників (акт впровадження № 7 від 05.01.2021);

- для ТОВ «Альянс Транссервіс» розроблені практичні рекомендації щодо визначення раціональної форми організації праці авторемонтного персоналу в залежності від вибраної форми організації поточного ремонту автотранспорту підприємства (акт впровадження № 15 від 11.09.2020);

- для ТОВ «Транс-Логістик» використано механізм узгодження інтересів роботодавців і працівників підприємств автотранспорту щодо пошуку організаційно-економічних заходів підвищення продуктивності праці для формування джерел підвищення оплати праці авторемонтного персоналу (акт впровадження № 9 від 10.03.20);

- для ТОВ «Агротеп» визначена ефективність мотиваційної стратегії організації праці авторемонтного персоналу і розроблено пропозиції щодо впровадження мотиваційних заходів (акт впровадження №8 від 24.02.2020).

8. Зауваження до дисертаційної роботи, недоліки та дискусійні положення

Оцінюючи в цілому достатній рівень розробки теоретико-методологічних і методичних положень, практичних рекомендацій, обґрунтованість наукових висновків та пропозицій, необхідно відмітити, що деякі положення є дискусійними, а саме:

1. Дискусійними представляються запропоновані авторкою рекомендації щодо інформаційного забезпечення оцінювання рівня корпоративної соціальної відповідальності (С.145). Використання для цих цілей показників, які містяться у відкритих джерелах, зокрема: в Балансі (Звіті про фінансовий стан, форма 1), Звіті про фінансові результати (Звіті про сукупний дохід, форма 2), Звіті з праці (форма 1-ПВ), Фінансовому звіті суб'єкта малого підприємництва (форми № 1м та № 2м), відображають кількісні параметри мотиваторів з боку роботодавців і працівників. Для повноти оцінювання потрібна також додаткова інформація. Це можуть бути або спеціально розроблені і запроваджені додатки до нефінансового звіту підприємства, або удосконалені форми стандартної фінансової звітності.

2. Сумнівним представляється вибір авторкою системи показників, що характеризують рівень корпоративної соціальної відповідальності зі сторони працівників і роботодавців (табл. 2.6, С.113 і табл. 2.7, С.114). В якості запропонованих були обрані показники, що характеризують своєчасність і рівень виплаченої працівникам зарплати та можливі джерела її забезпечення. Наразі поза увагою дисертанта залишились інші показники, що формуються у внутрішньому середовищі підприємства. Варто було б включити в даний перелік такі показники, як витрати на покращення умов праці в розрахунку на одного працівника; показник підвищення кваліфікації працівників; коефіцієнт виробничого травматизму; коефіцієнт рентабельності активів.

3. Не всі розділи роботи рівнозначно представлені. Слід відмітити завантаженість першого розділу розглядом праць зарубіжних і вітчизняних науковців стосовно таких категорій, як «мотив» та «стимул». Доцільно було б

оптимізувати за обсягом аналіз наукової літератури та більше уваги приділити створенню узагальнюючих таблиць щодо висвітлення основних підходів до визначення сутності понять «стратегія», «мотиваційна стратегія».

4. Дещо звуженою представляються пропозиція авторки щодо застосування для оцінювання ефективності мотиваційної стратегії організації праці авторемонтного персоналу якісних показників за трьома рівнями. На наш погляд, кількість характеристик варто було б збільшити, додавши, наприклад такі, як «дуже високий» і «дуже низький» рівень якості мотиваційної стратегії, що в результаті підвищило б адекватність нечіткої когнітивної моделі і поліпшило б кінцеві якісні характеристики системи.

5. Доцільно було б в додатках навести програмний код, що відображає імітаційне моделювання трудового процесу авторемонтного персоналу підприємства на основі ключових параметрів моделі: кількості автомобілів, ступеня спеціалізації АТП, характеру забудови АТП; ступеня укомплектованості ремонтними робочими; рівня організації матеріально-технічного постачання; режиму роботи автомобілів на лінії.

Проте зазначені дискусійні положення та зауваження в цілому не впливають на позитивну оцінку даної дисертаційної роботи.

9. Загальна оцінка дисертації, її відповідності існуючим вимогам та

ВИСНОВКИ

Дисертаційна робота Н.В.Антоненко «Формування мотиваційної стратегії організації праці авторемонтного персоналу підприємства в контексті корпоративної соціальної відповідальності» є завершеним науковим дослідженням, результати якого дозволяють вирішити актуальне науково-практичне завдання – формування мотиваційної стратегії організації праці авторемонтного персоналу підприємств автотранспорту. За змістом та якістю теоретичних і методичних розробок робота відповідає рівню дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. Тему дисертаційної роботи необхідним чином розкрито; поставлену мету досягнуто; завдання

дисертаційної роботи в цілому виконано. Тема дисертації відповідає паспорту спеціальності 08.00.04 - економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). Автореферат дисертації необхідним чином розкриває основні її положення та висновки.

Дисертаційна робота відповідає вимогам МОН України та пп. 9, 11, 12,14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 року із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 656 від 19.08.2015 р., а її автор – Антоненко Надія Василівна – заслуговує на присудження їй наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 — економіка та управління підприємства (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор

ПрАТ «Вищий навчальний заклад

«Міжрегіональна

академія управління персоналом»

завідувач кафедри менеджменту

Л.П. Червінська

